

Pressemelding

Brageprisen 2016

Brageprisen har, siden den første gang ble delt ut i 1992, etablert seg som en av Norges viktigste litterære priser. Prisen deles ut av Stiftelsen Den norske Bokprisen og har som formål å hedre gode norske forfatterskap, samt skape interesse for norsk litteratur.

Prisen deles ut på Dansens hus i Oslo den 23. november kl. 17.30.

De nominerte til Brageprisen 2016 ble offentliggjort på Deichmanske hovedbibliotek 1. november, klokken 12.00.

Følgende bøker og forfattere er nominert:

Åpen klasse: Sakprosa for barn og unge

- Bjørn Arild Ersland og Per Dybvig (ill.): *Hvor gammel blir en tiger?*, Cappelen Damm
- Gudny Ingebjørg Hagen og Malgorzata Piotrowska (ill.): *Fest og feiring*, Cappelen Damm
- Åshild Skadberg: *Dyr. Helt vilt - og temmelig tamt*, Cappelen Damm
- Steffen R.M. Sørum, Eldrid Johansen og Ingrid dos Santos (ill.): *Skriv genialt!*, Aschehoug

Barne- og ungdomsbøker

- Ida Jackson: *Danielle*, Aschehoug
- Anders N. Kvammen: *Ungdomsskolen*, No Comprendo Press
- Ruth Lillegraven: *Eg er eg er eg er*, Det Norske Samlaget
- Heidi Sævareid: *Slagside*, Gyldendal Norsk Forlag

Sakprosa

- Ivo de Figueiredo: *En fremmed ved mitt bord*, Aschehoug
- Bjarne Riiser Gundersen: *Da postmodernismen kom til Norge*, Flamme Forlag
- Åsne Seierstad: *To søstre*, Kagge Forlag
- Svein Atle Skålevåg: *Utilregnelighet. En historie om rett og medisin*, Pax Forlag

Skjønnlitteratur

- Kyrre Andreassen: *For øvrig mener jeg at Karthago bør ødelegges*, Gyldendal Norsk Forlag
- Anne Helene Guddal: *Døden og andre tiggere*, Kolon Forlag
- Monica Isakstuen: *Vær snill med dyrene*, Tiden Norsk Forlag
- Nils Chr. Moe-Repstad: *Wunderkammer (27 kataloger)*, Flamme Forlag

Kontaktinformasjon for Brageprisen

Kari Marstein, leder av Bragerådet, kari.marstein@gyldendal.no 415 29 707

Siri Ekestad Bauge, daglig leder for Brageprisen, siri@forleggerforeningen.no 40 89 03 15

www.brageprisen.no

www.forleggerforeningen.no

Facebook: Brageprisen

Juryenes begrunnelser

Åpen klasse – Sakprosa for barn og unge

Juryens medlemmer:

Anne Horn (juryleder)

Lars Lervik

Mette Hofsødegård

Bjørn Arild Ersland og Per Dybvig (ill.): *Hvor gammel blir en tiger?*, Cappelen Damm

Hvor gammel blir en tiger? handler om livet selv, om de biologiske prosesser som levende organismer gjennomgår fra begynnelse til slutt. Framstillingen dreier rundt katten Pi, som vi følger fra leken kattunge til en gammel katt som må avlives. Bøker om hvordan livet på jorda fungerer vil alltid ha en verdi når de evner å skape interesse. Det gjør denne boka, som er lavmælt, klok og engasjerende. Erfarne Bjørn Arild Ersland har skrevet flere bøker innen sakprosa for barn og unge og har et bevisst forhold til å ta grep i fortellingen for å bryte opp eller skape innganger til faktastoffet. Her bringer han inn egne erfaringer, og avleder spørsmålene fra disse. Kunsten i en slik bok handler om evnen til å krysse fram og tilbake over grensen mellom humaniora (fortellingen) og naturvitenskapen (biologien) med respekt for feltet og en undersøkende tilnærming. Illustratør Per Dybvig gir muntert reisefølge med sin uvørne stil.

Gudny Ingebjørg Hagen og Malgorzata Piotrowska (ill.): *Fest og feiring*, Cappelen Damm

Fest og feiring er et stort og gjennomarbeidet verk som løfter fram rikdommen i det kulturelle mangfoldet. Å fortelle om de store verdensreligionene med de største feiringene som inngangsportaler er både klokt og praktisk med tanke på hverdagen i barnehager og skoler. De fem bindene er viet hver sin religion, med hver sin familie, hver sin hovedperson. De enkle historiene som faktastoffet er vevet inn i, er nøkterne, men inneholder også spenningsmomenter som er ypperlig tilpasset til de eldste barnehagebarna og de yngste skolebarna. Illustratør Piotrowska har utfoldet seg med varme farger, glade streker og komposisjoner som gjør at leseren stadig oppdager noe nytt. Bøkene fremstår estetisk som vakre overflødigshorn med et vell av informative detaljer. Verket støtter opp om integreringsarbeid i praksis, uten at det presses på leseren. Dette kunstneriske og pedagogiske verket framstår som et resultat av et særdeles fruktbart samarbeid mellom tekstforfatter og illustratør.

Åshild Skadberg: *Dyr. Helt vilt - og temmelig tamt*, Cappelen Damm

Dette er dyreelskerens drømmebok, en påkostet og lekker safari inn i dyrenes verden. Forfatter Åshild Skadberg er journalist, og det merkes i form av kreative vinklinger, fengende overskrifter og morsomme småtetter. Til de velskrevne tekstene er det lagt ressurser i en mengde fantastisk søte og morsomme fotografier. Mange mennesker har sine beste venner blant dyr. Nettopp det er det spennende anslaget i boka. Så følges det opp med en rekke temaartikler, for eksempel om hvorfor og hvordan noen dyr blir tamme, mens andre ikke er det. Dermed blir ikke dette en systematisk oppslagsbok, men en fantasifull presentasjon av dyr, solid forankret i fakta. Boka er så innholdsrik at den vil fungere som en "sitte og bla i bok" i lang tid.

Steffen R.M. Sørum, Eldrid Johansen og Ingrid dos Santos (ill.): *Skriv genialt!*, Aschehoug

Skriv genialt! er en personlig og entusiastisk bok som henvender seg til en potensiell forfatter, med to forfattere som avsendere. Stilen reduserer avstand og skaper et inviterende rom til noe som egentlig er ganske vanskelig: å lære seg å skrive godt. Det er en raus og morsom bokidé som fungerer strålende i praksis. Å skrive godt er både en ganske så triviell ting, og krevende kunstnerisk virksomhet. Med råd og tips og praktiske eksempler retter boka seg til ulike nivåer av skriveoppgaver. Forfatterne lykkes godt med å bruke fagtermer og forklare hva som ligger i disse. I noen passasjer blir det også rom for litteraturhistorie og leserveiledning. Duoen Sørum og Johansen har laget en inspirerende og lett tilgjengelig bok som vil gjøre det lettere for mange å ta lange steg inn i skrivekunsten.

Juryens medlemmer:

Marius Emanuelsen (juryleder)
Ragnhild Malfang
Øystein Espe Bae
Heidi Grønningsæther

Ida Jackson: *Danielle, Aschehoug*

Møt Danielle. Tøff i trynet, intelligent, og ambisiøs tar hun for seg av livet med stor appetitt og på helt egne premisser. Hun er sterk og original, provoserende og inspirerende, og en type jente en sjelden møter i ungdomslitteraturen. Men Danielle er like sårbar som hun er kul. Etter å ha slått opp med doppuene hun har hengt med i flere år, må hun plutselig finne en ny retning i livet og nye venner. Kan hun passe inn med bestevenninna Ellinor, Pia pugghest og William tversoversløyfe – og likevel være seg selv? Storbythrilleren kaster lys på rus, vold og omsorgssvikt, men dypest sett handler det om tilhørighet og verdien av ekte vennskap. Språket i Ida Jacksons ungdomsroman debut har trøkk, energi og vidd. Fortellingen er rå og usminket, akkurat som Danielle. En roman for Skam-generasjonen.

Anders Kvammen: *Ungdomsskolen, No Comprendo Press*

Norske tegneserier holder generelt høy kvalitet, og både Inga Sætre og Steffen Kverneland har tidligere vunnet Brageprisen for sine utgivelser. Tegneserieromanen *Ungdomsskolen* befinner seg i det samme toppsjiktet. Tiden har kommet for å begynne på ungdomsskolen, og det blir slett ikke som Aksel har trodd. Han blir plaget av andre i klassen, venner vender ham ryggen og han sliter med å finne sin plass. Heldigvis har han en varm familie som støtter ham, og en grei yndlingsfetter. Men når en tragedie inntreffer, blir det enda mer som må takles i en allerede kjip hverdag. Anders Kvammen debuterer med en ungdomsskildring av de sjeldne. Den er satt til tidlig nittital, men føles tidløs, troverdig og gjenkjennelig. Med enkle virkemidler formidler Kvammen et vell av følelser. Landskap og skyggebruk henger sammen med sinnsstemningene og hendelsene. Det blir aldri overforklarende, bare sårt, ømt, hjerteskjærende og sant. Godt sett, godt fortalt og godt formidlet.

Ruth Lillegraven, *Eg er eg er eg er, Samlaget*

Ruth Lillegraven har tidlegare skrive både lyrikk og barnebøker. No har ho for første gong skrive ei diktbok som tek barnas perspektiv. Det er ei vellukka utvikling av forfattarskapen. Den energiske, sansande og undrande barnestemma er ein gjennomgåande kvalitet i dikta, som formidlar sterke kjensler knytt til identitet, uro og endring. Årstidene ordnar dikta i fire syklusar, som skaper samanheng og framdrift i lesinga. Eg-stemma pustar i takt med denne natursyklusen, eit rytmisk grep som inviterer lesaren med. Dikta er visuelle, rytmiske og leikande, og ber om å bli lesne høgt. Mari Kanstad Johnsens illustrasjonar spelar ikkje andrefiolin her, og får rom til å utfalde seg over to og to sider utan tekst. Slik gir dei òg dikta viktig pusterom. Det er eit ekteskap som fungerer godt. Bilda gir på eine sida ramme til diktsyklusane, men tilfører òg meiningstettleik og forløyning, som når diktet "Skulestart" blir etterfølgd av eit fargemetta oppslag med forvirra dyrehagedyr tett i tett. Det er langt mellom diktbøker for barn av så høg kvalitet.

Heidi Sævareid: *Slagside, Gyldendal*

Heidi Sævareid har vært nominert til Brageprisen to ganger før, for *Spranget* (2013) og *Slipp hold* (2015). I hennes tredje og hittil beste ungdomsroman møter vi Vilde, en forteller med slagside, som har reist til Bristol for å ta et friår etter videregående. Med på lasset følger dårlig samvittighet etter et tidligere forhold, som endte stygt. For å lette på trykket, trener Vilde den aggressive selvforsvarsformen Krav Maga. Men da den mystiske og innpåslitne Fiona dukker opp og søker hennes vennskap, rykkes hun fullstendig ut av balanse og tvinges til å konfrontere sine indre demoner. Fortjener hun egentlig å ha det bra? *Slagside* er en stramt komponert roman om uro og lengsel, kropp og vold, ført i et usedvanlig presist og treffsikkert språk, og fortalt av en ung kvinne i fritt fall. Boka er spennende som en thriller, men spørsmålene den stiller handler dypest sett om hva det vil si å være menneske her og nå.

Juryens medlemmer:

Odd M. Karlsen (juryleder)
Gudmund Skjeldal
Solveig Ragnhild Brandal
Mona Eklund

Ivo de Figueiredo: *En fremmed ved mitt bord*, Aschehoug forlag

«Og jeg kan fremdeles høre lydene, som jeg gjorde den gangen. Dumpe lyder fra de voksnes verden. Hver gang slo hjertet mitt litt hardere, og mørket kom litt nærmere.»

Historiker og forfatter Ivo de Figueiredo ser tilbake på egen oppvekst. Hvorfor ble det nødvendig å stenge far ute? Er forsoning, eller i det minste forståelse, mulig seinere i livet? Forfatteren nøster tilbake i farens liv. Boka er både en selvbiografi og en litterær reisefortelling. Forfatterens dialog med seg selv underveis der bildet av far gradvis blir tegnet, gjør boka til et nært og tankevekkende dokument. På jakt etter fortida besøker han landene der familien de Figueiredo har bodd. Samtidig blir dette også en historie om store imperiers fall og følgene av dette. Migrasjon har sin pris. I dette flettverket går forfatteren dypt inn i forholdet til faren og finner noen svar på spørsmålene.

Bjarne Riiser Gundersen: *Da postmodernismen kom til Norge*, Flamme Forlag

«Vi var kommet sent til en fest vi gjerne ville være med på, men der vi ikke helt skjønnte hva folk snakket om. Trøsten får være at dét var det ikke så mange andre som gjorde, heller.»

Bjarne Riiser Gundersen har påtatt seg den umulige oppgaven det er å beskrive det notorisk unnvikende begrepet postmodernisme. I løpet av 80- og 90-tallet seig den abstrakte massen inn i norsk offentlighet. Fra Frankrike og USA ble den sakte innført via tidsskrifter og aviser til forelesningssaler, arkitektkontorer og maktens irrganger. Gjennom intervjuer med toneangivende personer, utflukter til sentrale destinasjoner og dypdykk i arkiver beskriver Gundersen «P-ordets» innflytelse på filosofi, arkitektur, litteratur og statsvitenskap. Resultatet er en forfriskende velskrevet historie om et Norge som plutselig våknet til en multimedial, globalisert pastellhverdag, befolket av dekonstruerte subjekter med skulderputer og tupert hår.

Åsne Seierstad: *To søstre*, Kagge forlag

«Han røykte. Han våket. Iblant kollapset han, for plutselig å våkne søkkvåt av et mareritt. Han var tilbake i docella, han følte kniven mot strupen, eller han styrtet etter døtrene som løp fra ham.»

To søstre er ei djupt gripande historie om ein somalisk far som opplever det uforståelege: Døtrene valde bort fred og demokrati i Noreg, for å gifte seg med jihadistar i Syria. Teikna på radikaliseringsgjekk familien hus forbi. Lærarane på vidaregåande skule trudde at dei muslimske jentene vart tvunge til å bere niqab. Det er forteljande journalistikk på sitt beste når historia om enkeltmennesket utvidar vår forståing for komplekse samfunnsfenomen, og metodiske og etiske refleksjonar får rom, her i eit etterord. Seierstad lukkast stort i å dokumentere framveksten av radikalisererte miljø i Noreg, og korleis krigen for Den Islamske Staten riv familien i Bærum, og landet Syria, i stykkje.

Svein Atle Skålevåg: *Utilregnelighet. En historie om rett og medisin*, Pax forlag

«Det medisinske blikket søkte ikke lenger utelukkende det spesifikke syke sted i kroppen, men det søkte en naturlig funksjon som var kommet på avveie. Det fant ikke lenger støtte gjennom å skjære i et lik, men gjennom å saumfare et liv.»

Svein Atle Skålevåg har skrive strålende norsk idéhistorie. Boka *Utilregnelighet* handlar om korleis ei gruppe ekspertar – psykiatrane – erobra strafferetten, og det omgrepet om utilreknelegheit som dei var med, og fortsatt er med, å forma. Tidsspennet er endå lenger, frå Gulatingslova og til Rieber-Mohn-utvalet etter 22.juli-rettssaka. I eit klart språk, med skarpe analytiske ferdigheiter, og med auga heile tida for dei aller djupaste spørsmåla om menneskenaturen, formidlar Svein Atle Skålevåg eit komplekst fagfelt på ein førebiletleg måte. *Utilregnelighet* er ei strengt nøktern og sterkt opplysende bok.

Skjønnlitteratur

Juryens medlemmer:

Jahn Holljen Thon (juryleder)

Geir Vestad

Sissel Anita Holtet

Nora Nordskar Hoel

Kyrre Andreassen: *For øvrig mener jeg at Karthago bør ødelegges*, Gyldendal

Krister Larsen er elektriker, men blir omplassert som lærer for flyktninger. Han fører ordet fra først til sist i romanen og han ser det som sin oppgave å avsløre og refse sin samtid og sine medmennesker, enten det gjelder stivbeint byråkrati, unnasluntring eller allmenn dumskap. Krister framstiller seg selv som en som våger å stå ved sine innsikter og oppdagelser, og som i sin vilt utagerende satiriske kritikk kan komme til å treffe ømme punkter. Han slår hvis noen utfordrer retten hans til å mene noe. Krister er ikke like god på selvinnsikt, for han er også fange av systemet han gjennomskuer. Han røper sin egen manglende selvinnsikt gjennom en enetale preget av språklig røffhet, kraftfullhet og råskap. Innimellom det mørke og destruktive er det også rom for svart humor – og ømhet. Det er denne stadige vekslingen mellom det dystre og truende, det avslørende og det humoristiske som bærer framstillingen av et individ i samfunnets randsoner. Som helhet er det en roman preget av et veldig trøkk, med et særskilt pågående driv. Krister har til og med en egen syntaks for å underbygge styrken i framstillingen.

Anne Helene Guddal: *Døden og andre tiggere*, Kolon Forlag

Kjærlighet og krig, tilhørighet og ensomhet, politikk og lengsel – det er noen av kontrastene i Anne Helene Guddals mangfoldige og vidtfavnende, men likevel stringente diktsamling *Døden og andre tiggere*. Det er en diktsamling som er både skinnende vakker i sitt nakne lyriske formspråk, ømskinnet i sin søken etter nye innsikter og klok i sin kombinasjon av slående aforistiske sammenstillinger og en sterkt fortettet form. Diktene kan virke enkle og nærmest fundamentale i sin umiddelbarhet, direkte og brutale råskap. De kan ta utgangspunkt i det helt umiddelbare; men samtidig bygger de seg opp i stadig mer åpne, mer komplekse og undersøkende sammenhenger: «Jeg vil gi deg / skrittene som fjerner seg / døra som lukkes / og tida det tar å forstå». Det er ei bok som kombinerer både det vakre og lyriske, det tankesterke og følelsesladde, det gripende og analytiske på en måte som inviterer til både nytelse, refleksjon og ny innsikt.

Monica Isakstuen: *Vær snill med dyrene*, Tiden Norsk Forlag

Med et presist språk og en leken form løftes et aktuelt tema opp i lyset med Monica Isakstuens bok. *Vær snill med dyrene* er en bok om Karen, hennes datter, en skilsmisse og livet med barnefordelingen som følger i kjølvannet. For det er her, i tiden etter oppløsningen, Isakstuen finner drivkraften til sin bok. "Hvordan skrur man av og hvordan skrur man på", spør Karen seg i møte med den nye hverdagen, der hun bare halve tiden får være mor til sin datter – noe som hittil har vært hele hennes identitet. Med en språklig utforskning som nærmer seg punktromanen, får vi innblikk i et rikholdig spill av sinnsstemninger og erfaringer som ofte strider mot både forventning og fornuft. Ved hjelp av ironi og en språklig formidlet sviktende logikk utvider hun vår forståelse av hvordan en slik oppsplittende situasjon kan erfares. Isakstuens overraskende sammenstillinger og usammenhengende resonnement får leseren til å undres over morens situasjon. Den språklige framstillingen utvider historien, løfter det opp fra hverdagen og viser det frem for oss gjennom en linse av korthugde formuleringer og insisterende gjentakelser. Forfatteren lykkes med å åpne opp til større rom og nye måter å snakke på om erfaringer av oppbrudd og splittelse med sin finskarne, undrende og overraskende prosa.

Nils Christian Moe-Repstad: *Wunderkammer (27 kataloger)*, Flamme Forlag

Tall og poesi har mye med hverandre å gjøre. Sifre angir nødvendige mønstre og rammer, det sikrer orden. Poesien sprenger det fastlagte, overskrider det gitte og åpner opp for det mulige. Moe-Repstads siste diktsamling er et overflødigthorn. I 734 nummererte dikt møter vi et vell av temaer,

innfallsvinkler, stemninger og livsområder som sirkler rundt spørsmålet: Hva er lyrikkens kilder? Diktene er bygd opp av tre verselinjer og de 27 katalogene er gitt titler som «Soveromskatalogen» og «Kulerammekatalogen». Tallet 27 er summen av $3 \times 3 \times 3$, der trettallet kanskje utgjør det viktigste og mest ladete tall vi har mytologisk, fortellerteknisk og erkjennelsesmessig. Denne lyrikkboken er også sterkt personlig med smerte og tap, men også stor livsvilje. Andre av lyrikkens kilder tenderer mot det kunnskapsmessige som historie, arkeologi og zoologi samt litteratur; eller har sin basis i kroppen og naturen. Diktene utgjør en legering av kunnskapens fakta og presisjon og det poetiske språkets åpenhet. Det materielle er allestedsnærværende og fundamentalt, enten det framtrer som kroppsbevissthet eller som presisjon og språklig nærvær. Moe-Repstad fyller sine personlige og poetiske språkrom med verselinjer og dikt som skinner, skremmer, tiltrekker og åpner opp. En fabelaktig og krevende utgivelse.